

Keskkonnaalased signaalid 2002

Aastatuhande tähis

Kokkuvõte

Euroopa Keskkonnaagentuur

Praegune olukord

Vastus küsimusele 'kuidas keskkonnal läheb?' pole *Keskonnaalaste signaalide 2002.* aasta väljaandes käsitletud küsimuste osas ühene, kuna peale esimese väljaande ilmumist 2000. aastal pole suuri muutusi toimunud. Teatud määral on siiski ilmnenud muutusi tingivad asjaolud.

Keskonnateema (EL-i Kuuenda Keskonnaprogrammi (6EAP) prioriteetsete valdkondade järgi)	Indikaator	Hinnang
Kliimamuutusega võitlemine		
Kasvuhoonegaaside emissioonid	Suundumused emissioonides ja kaugus Kyoto eesmärkidest aastateks 2008–2012	☹
Loodus ja looduslik mitmekesisus — unikaalse ressursi kaitsmine		
Metsaressurss	Aastased raiemahud	☺
Maressurss	Maa hõlvamine ja suurte looduslike asumite killustumine	☹
Hapestavate ainete emissioonid	Suundumused emissioonides ja kaugus EL-i eesmärkidest aastaks 2010	☺
Keskkond ja tervis		
Osooni tekitavate ainete emissioonid	Suundumused emissioonides ja kaugus EL-i eesmärkidest aastaks 2010	☹
Linnaõhu kvaliteet	Osoonikihi, peenosakeste, vääveldioksiidi ja lämmastikdioksiidi piirkontsentratsiooni ületamine	☹

Keskonnateema (EL-i Kuuenda Keskonnaprogrammi (6EAP) prioriteetsete valdkondade järgi)	Indikaator	Hinnang
Keskond ja tervis		
Mageveekogude saastamine	Fosfaadi- ja nitraadikontsentratsioon jõgedes	☹
Loodusvarade jätkusuutlik kasutamine ja jäätmehooldus		
Materjalide tarbimine	Materjalide koguvajadus (vrd SKP)	☹
Kalavarud	Põhjamere tursa kudu biomass	☹
Jäätmete linnades	Suundumused kogutud asulajäätmete määras	☹
Veekasutus	Veekasutuse indeks	☹
Maade hõlvamine arendustegevusega	Suundumused täisehitatud maa-alade, rahvastiku ja maanteevõrgustiku tiheduse osas	☹

Paljudel juhtudel on surve vähenemine olnud tingitud suhteliselt suurest saastemahtude vähenemisest mõnes üksikus riigis või konkreetses majandussektoris. Eriti märgatav on see kliimamuutuse aspektis. Energiasektori ümberstruktureerimine ja muutused energiatootmise kütuste kasutuses on kaasa toonud olulisi üksikjuhtumeid süsinikdioksiidi emissioonide vähendamisel Saksamaal ja Suurbritannias. Samas on üheksa EL liikmesriiki suurendanud emissioone ja kaugenemas Kyoto eesmärkidest.

Jäätmehoolduse ja veereostuse osas võib märgatasarnast tendentsi: kui mõned riigid on saavutanud olulist edu jäätmete ladustamise minimeerimisel prügilates, on tarbija- ja kommertskäitumine viinud munitsipaaljäätmete, sealhulgas pakendamisjäätmete, koguse suurenemisele ja kui tööstusharud ja valitsusasutused on saavutanud märkimisväärset edu reoveepuhastuse alal, on põllumajandussektor jäänud maha lämmastikusaaste vähendamisel, nagu on näidanud enam-vähem muutumatulämmastikukontsentratsioon pinnavees.

Kuigi mitmed olulised surved indikaatorid näitavad langustendentsi, tähendavad ajalised mahajäämused ja varasematest emissioonidest ning teiste riikide emissioonidest tingitud kõrged saasteainete taustsisaldused seda, et nende mõju on endiselt murettekitav. Kuigi saasteemissioonid atmosfääri on vähenenud, kannatab suur osa Euroopa linnade elanikkonnast maalähedase osooni, lämmastikdioksiidi ja peenosakeste kõrge kontsentratsiooni mõju all ning suured asumid ja põllumajanduspiirkonnad kannatavad lubatust suurema hapestumise, eutrofeerumise ja maalähedase osooni sisalduse tagajärjel. Rannikuvete eutrofeerumisnähud on seni

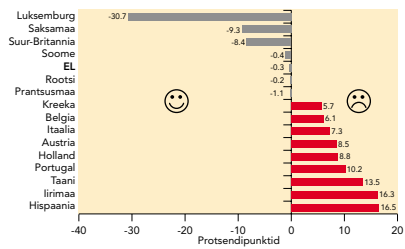
näidanud väga väikest paranemistendentsi.

Vastandina on surve suurenenud loodusressursside osas, nagu näitab olukord kalanduses, kus Euroopa kalandust ähvardab oht jätkuva ülepüügi tagajärjel kokku variseda. Jätkuvalt on surve märkimisväärne ka maaressurssidele, sealhulgas linnade ja transpordi infrastruktuuride pidev laienemine. Selle tulemuseks on järjest suuremate maa-alade pinnase sulgemine, asumite killustumine ning looduspiirkondade häirimine või hoopis kaotamine. Kuigi metsapiirkonnad on suurenenud ja aastased raiemahud jäävad jätkusuutlikkuse piiresse, on metsade seisund, nagu näitab puuliikide defoliatsioon, murettekitav kuna ligi veerand puudest on kahjustatud.

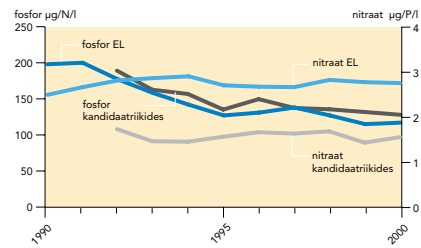
Euroopa loodusliku mitmekesisuse seisundi hindamine on raskendatud informatsiooni puudulikkuse tõttu. Looduslikku mitmekesisust mõjutavad samad tegurid, mis loodusressursse, mistõttu tingimusi mitmekesisuse kadumise protsessi ümberpööramiseks 2010 aastaks ei teki niipea.

Põhiindikaatorid

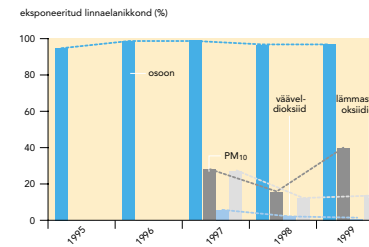
Kasvuhoonegaaside emissioonid

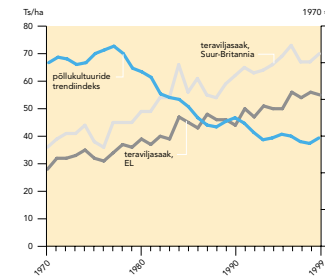
Fosfaat ja nitraat jõgedes

Õhu kvaliteet linnades

Põllumajanduslikud liigid ja teraviljasaagikus

Käimasolevad poliitilised väljakutsed

Edu ökoefektiivsuse alal

Ökoefektiivsus on majandustegevuse ja sellega seonduvate negatiivsete keskkonnamõjude suhe. Säätva arengu peamiseks eesmärgiks on selle seose katkestamine ehk 'lahtiühendamine'.

Ökoefektiivsus on erineval tasemel paranemas nii transpordis, energeetikas kui põllumajanduses. Areng on suhteliselt aeglane ja nii mõnegi senise edusammu on neutraliseerinud nende sektorite eneste jätkuv kasv. Koduse majapidamise sektoris ei ole keskkonnale avaldatava mõju vähendamine olnud piisavalt edukas. Kalanduses, samal ajal kui ELi kalalaevastik on vähenenud tonnažilt ja võimsuselt on seni ülepüütud kommertskalavarud Euroopa vetes suurenenud.

Faktid ja numbrid

Tehnoloogiaalased saavutused (näiteks kolmeastmelised katalüsaatorid) ja puhtamad kütused on muutnud sõidukid vähem saastavateks.

Energeetikasektori atmosfääriemissioonid on vähenenud, kuigi sektori majanduslik ja reaalne toodang on 1990–1999 kasvanud.

Väetiste ja pestitsiidide kasutatavad kogused teevad jätkuvalt muret nagu ka hapestumist soodustavate ainete (põllumajandus annab 31 % ELi koguemissioonist), eriti ammoniaagi emissioonid (94 %).

1990–1999 suurenesid koduses majapidamises energiatarbimine (+10 %), jäätmete (+14 %) ja autode arv (+17 %), samas kasvas majapidamiste arv (+9 %) ja suurenesid majapidamiskulutused (+19 %).

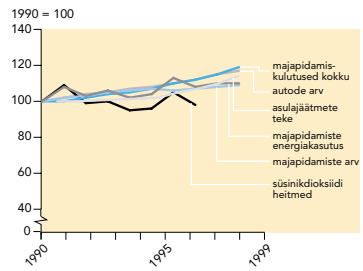

Vee tarbimine koduses majapidamises vähenes 1990-ndatel aastatel veidi.

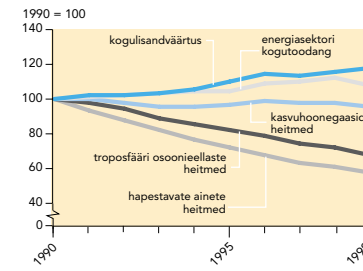
Põhiindikaatorid

Ökofektiivsuse indikaatorid

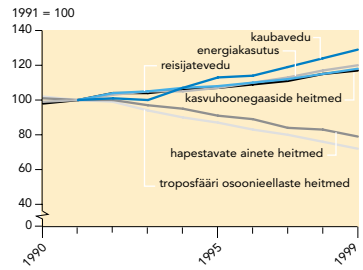
Kodumajapidamised

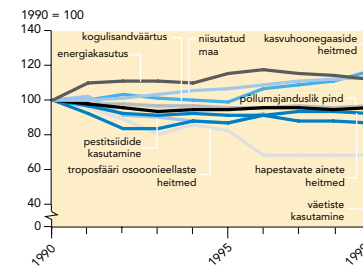
Energiatoodang

Transport

Põllumajandus

Käimasolevad poliitilised väljakutsed

Seos majanduskasvu ja energiatarbimise vahel ei vähene piisavalt kiiresti, et vältida järjest kasvavat energiakulu, mis omakorda võib kaasa tuua kasvava energiatootmise surve keskkonnale.

Transpordisektor avaldab tugevat survet keskkonnale, seda eriti energiakasutuse kaudu. Kuigi energia efektiivsus reisiranspordis on tehnoloogiliste edusammude tõttu veidi suurenenud, pole efektiivsus kaubatranspordis näidanud paranemistendentsi.

Faktid ja numbrid

1997. aastal olid süsinikdioksiidi emissioonid koduses majapidamises enam-vähem samad nagu 1990. aastal. Majapidamiste arvu kasvu neutraliseeris suuresti paranenud energeetiline efektiivsus ning üleminek kivisöelt ja kütteõlilt gaasile.

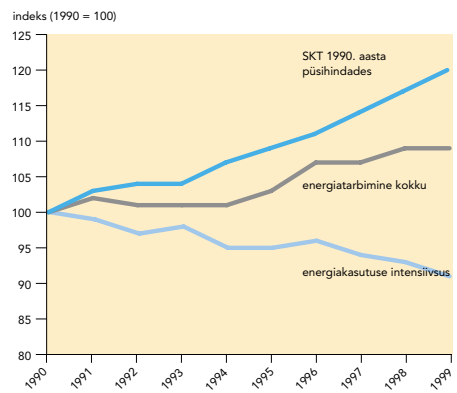
Peale tööstuse pole ükski EL-i majandussektor suutnud oma majanduslikku/sotsiaalset arengut piisavalt 'lahti ühendada' oma energiatarbimisest.

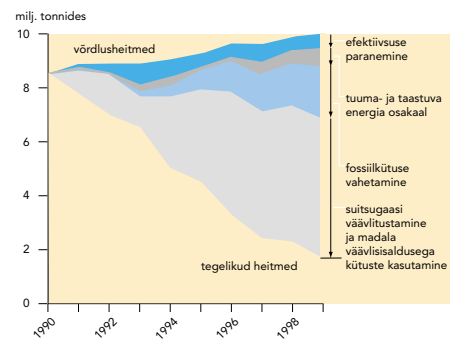
Viimase kümne aasta jooksul on reisiranspordi maht suurenenud majanduskasvuga võrdeliselt, kuid kaubatransport on oluliselt ette jõudnud.

Põhiindikaatorid

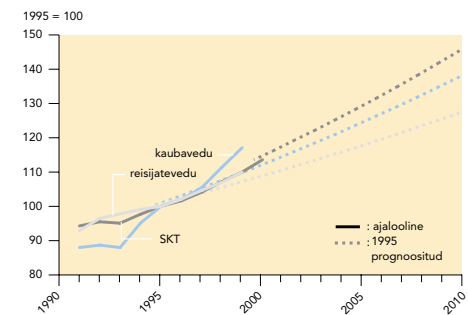
Energiakasutuse intensiivsus

Väeeldioksiidi emissioonid elektrienergia tootmisel

Reisi- ja kaubatransport

Käimasolevad poliitilised väljakutsed

Ebakõla tehnoloogiliste edusammude ja energeetika efektiivsuse reaalse paranemise vahel johtub muutustest transpordi tingimustes (näiteks raskemad ja võimsamad veokid, tühisõidud, madal koormustegur) ning maantee- ja õhutranspordi osakaalu jätkuvast suurenemisest raudtee ja teiste vähemkahjustavate viiside arvel.

Transpordimahud on oluliselt suurenenud ja see on otseselt seotud majanduskasvuga. Tagajärjeks on süsinikdioksiidi emissioonide kiire kasv transpordisektoris. Tuleb aga märkida, et suhteliselt edukalt on toiminud keskkonnanäeskirjad, mis kütuste kvaliteedi ja sõidukite heitgaaside emissiooni standardite kaudu on suunatud transpordi saasteemissioonide vähendamisele. Hapestumist ja osooni teket põhjustavate ainete emissioonide vähenemine näitab, et need on transpordi kasvust edukalt 'lahti ühendatud'.

Faktid ja numbrid

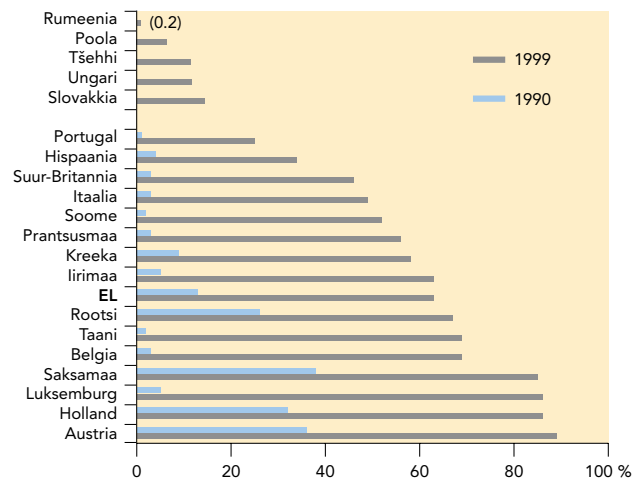
Transpordisektori kiire kasvu ning maantee- ja õhutranspordile ülemineku tagajärjel jätkub sektoris süsinikdioksiidi emissioonide suurenemine. Reisiranspordis domineerib autotransport (75 % reiside kogukilometraazist), kuid õhutransport kasvab praegu kõige kiiremini.

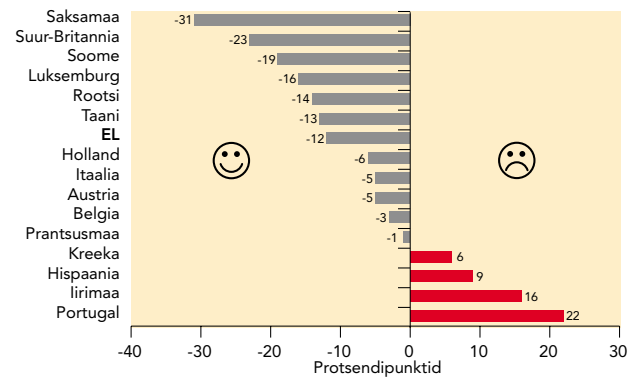
Seni pole kaubatranspordis märgata olulist nihet maanteelt raudteele (viimase osakaal langes 10,4 %-lt 1991. aastal 8 %-le 1999. aastal). Peamisteks kaubaveoviisideks on maanteetransport ja lähitransport meritsi (vastavalt 43 % ja 42 % tonnkilometraazist).

Põhiindikaatorid

Katalüüsmuundurite sissetõmme

Osooni tekitavate ainete emissioonid (kaugus EL-i 1999. aasta eesmärgist)

Käimasolevad poliitilised väljakutsed

Kuigi energeetikasektori majanduslik ja reaalne toodang 1990-ndatel pidevalt kasvas, vähenesid saasteemissioonid atmosfääri. Peamiselt tulenes see saaste vähendamise meetodite laialdasemast kasutusest, aga ka üleminekust kivisöelt gaasile. Praegune arengukiirus pole aga piisav ei selleks, et käia sammu ennustatud majanduskasvu ja eelkõige oodatava elektritarbimise suurenemisega ega selleks, et saavutada emissioonide vähendamise eesmärgid.

Taastuvenergia laialdasemale kasutusele suunatud poliitika ja algatused on mõnedes EL-i liikmesriikides olnud edukad. Kuna aga elektrienergia kogutarbimine on suurenenud, on taastuvenergia osakaal energeetikas jäänud 1990-ndatel aastatel praktiliselt konstantseks.

Faktid ja numbrid

Vaatamata kasvutendentsile nii taastuvenergia kui -elektrienergia tootmises, on praegune arengukiirus EL-i soovituslike eesmärkide saavutamiseks ebapiisav.

Taastuvad energiaallikad andsid 1999. aastal 14% EL-i elektrienergia kogutarbimisest. Prognoositav elektrienergia tarbimise kasvutempo aastani 2010 tähendab seda, et EL-i soovituslike eesmärkide saavutamiseks tuleb taastuvenergia tootmise kasvutempo kahekordistada.

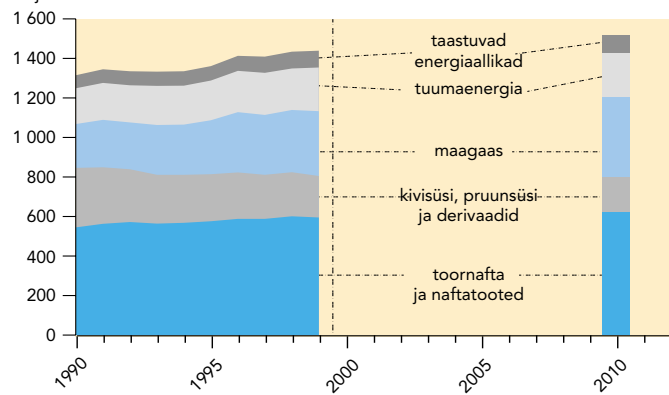

Kuigi 1994–1998 kasvas koostootmine (KTJ) elektrienergia osas 9 %-lt 11 %-ni, pole see kasvutempo piisav, et saavutada EL-i soovituslik eesmärk saada KTJ abil 18 % kogu elektrienergia toodangust aastaks 2010.

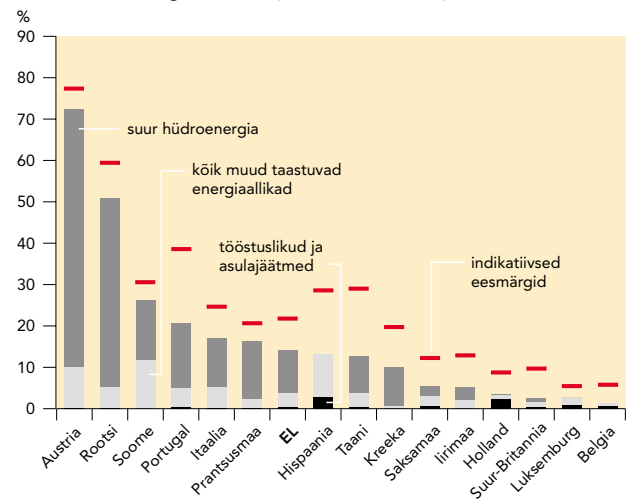
Põhiindikaatorid

Energia kogutarbimine kütuse järgi

nafta energiväärtuse ekvivalendi
milj. tonnides

Taastuvad energiaallikad (elektritarbimine)

Käimasolevad poliitilised väljakutsed

Põllumajandusliku ökoefektiivsuse alal on mõningat edu saavutatud. Üheaegselt tootlikkuse tõusuga kasvas 1990-ndatel aastatel energiatarbimine ja niisutus, kuigi see trend on nüüd enam-vähem konstantne. Kuigi väetiste ja pestitsiidide kasutamine on veidi vähenenud, tekitavad lämmastikusaaste ja eutrofeerumine endiselt tõsist muret. Kasvuhooegaaside emissioonid ning hapestumist ja maapinnalähedase osooni teket soodustavate ainete kogused on vähenenud, välja arvatud ammoniaagiemissioonid.

On mõningaid märke sellest, et jäätmete kasvab aeglasemalt kui SKT, sest kaevandamisjäätmeid tekib vähem. Tööstuse jäätmete on samuti stabiliseerumas. Munitsipaaljäätmete tekke osas (14 % jäätmete kogumahust) on kõik EL-i liikmesriigid jõudnud ühtviisi kõrgele tasemele, väikesed kõikumised on tingitud elustiili ja tarbimismallide erinevustest.

Faktid ja numbrid

Peaaegu 3% Euroopa Keskonnaagentuuri territooriumist on praegu mahepõllunduse all ning orgaaniliselt kasutatava põllumajandusmaa osakaal suureneb tulevikus oluliselt.

Viimase 20 aasta vältel on Euroopa veeressursi kasutamine püsinud suhteliselt konstantsena.

Metsaalad suurenevad EL-i liikmes- ja kandidaatriikides. Metsastamise eeliseid tuleb aga kaaluda, hinnates selle kasu ja kahju bioloogilisele mitmekesisusele.

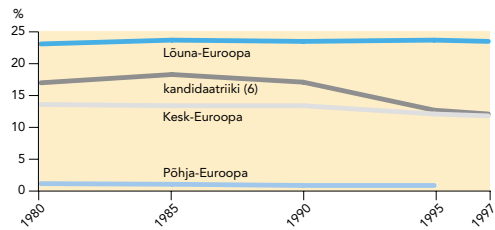
Linnade arengu ja transpordi infrastruktuuri laienemise tagajärjel jätkub pinnase sulgemine rahvastiku kasvust kiiremini.

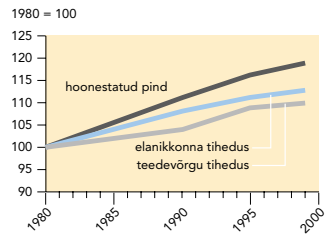
Umbes 70 % munitsipaaljäätmetest koguneb kodusest majapidamisest EL-i munitsipaaljäätmete maht kasvas aastatel 1991–1999 14 % (1991. a 479 kg ja 1999. a 545 kg inimese kohta).

Põhiindikaatorid

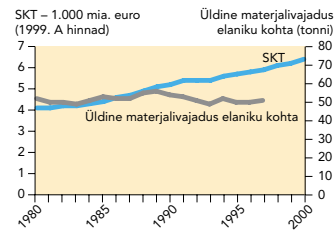
Veekasutuse indeks

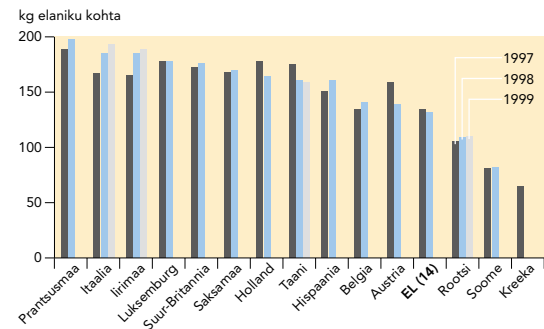
Maa hõlvamine arendustegevusega

Materjalide koguvajadus

Turustatavad pakkematerjalid

Käimasolevad poliitilised väljakutsed**Integratsiooni saavutamine**

Keskonnapoliitika ja majanduspoliitika integreerimine, nagu seda eeldas Amsterdami lepingu artikkel 6, on edenenud aeglaselt Keskonnasektori integreerimiseks tehtud algatused, nagu näiteks Cardiffi protsess, võivad muutusi kiirendada.

Integratsioonipoliitika peamine eesmärk on keskenduda liikumapanevatele jõududele, mis seisavad keskkonnaseisundi halvenemise tagaja leevendada nende mõju mitte tegeleda keskkonnakriisi sümptomitega niivõrd. Säästva arengu ja keskkonnaküsimuste integreerimist teistesse poliitikasse saab edendada mitmel viisil — seadusandlike, normatiivsete ja finantsmeetmetega, vabatahtlike kokkulepetega ja informatsiooni vahetamise teel. Praktikas kasutatakse tavaliselt eri meetmete ja instrumentide kombinatsiooni (nn 'õige segu').

Faktid ja numbrid

EL-i liikmesriikides juurutatakse üha enam uusi maksustamise süsteeme eesmärgiga parandada efektiivselt keskkonna kvaliteeti ning vähendada tööjõu ja teiste tootmistegurite maksukoormat.

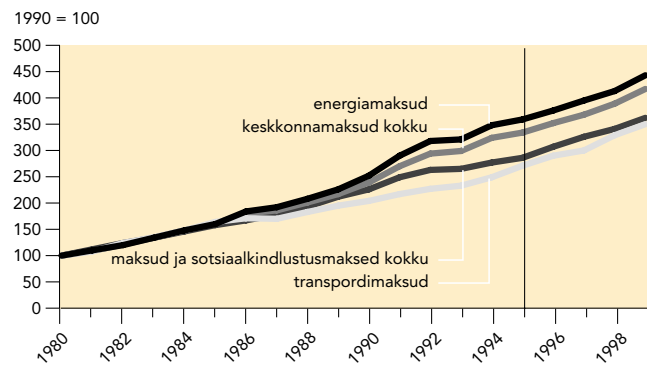
Ajavahemikus 1985-2001 jäi energia hind üldiselt madalaks või isegi langes, mis ei andnud põhjust vähendada energia tarbimist.

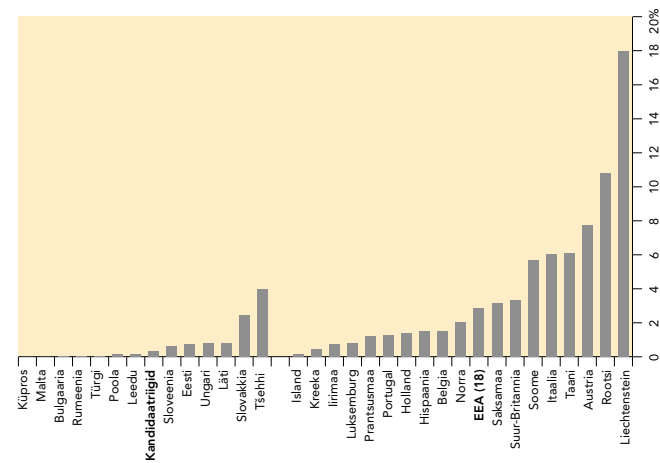
Suurenenud maksud on hoidnud ära mootorikütuse hinna langemise allapoole 2000. aasta madalat hinda, seda võrreldes 1985. aastaga.

Põhiindikaatorid

Tulu keskkonnamaksudest, võrreldes maksude kogumahuga

Mahepõllunduse osakaal 2000. aastal

Käimasolevad poliitilised väljakutsed

Mitmed ELi liikmesriigid on hakanud juurutama finantsmeetmeid eesmärgiga parandada keskkonna kvaliteeti ja vähendada moonunud maksustamissüsteemi koormust majandusele. Pooltes ELi liikmesriikides rakendatakse süsinikdioksiidi maksustamist ja üldse on 1990-ndate aastate teisel poolel tekkinud mitmeid uusi maksusüsteeme. Keskkonnamaksude efektiivsusest on mõningaid tähelepanekuid, kuid uurimuslikke hinnanguid üldiselt napib.

Selles kontekstis tunnustas Euroopa Nõukogu Barcelona tippkohtumine 2002. aasta märtsis Euroopa Komisjoni kavatsust kiirendada infrastruktuuri maksustamise raamdirektiivi ettevalmistusi, et aastaks 2004 peegeldaksid eri transpordiliigid paremini kulusid, mis ühiskond nende läbi kannab. Nõukogu väljendas ka soovi vastu võtta energiatoodete keskkonnamaksustamise suurendamise ja laiendamise direktiiv enne 2002. aasta lõppu.

Faktid ja numbrid

Mõnedes ELi liikmesriikides moodustab keskkonnamaksude osakaal kogu maksutulust 5–10 %. See suureneb aeglaselt kõikjal.

Edukalt on rakendatud kütusemaksu diferentseerimist, et propageerida puhtama kütuse kasutamist.

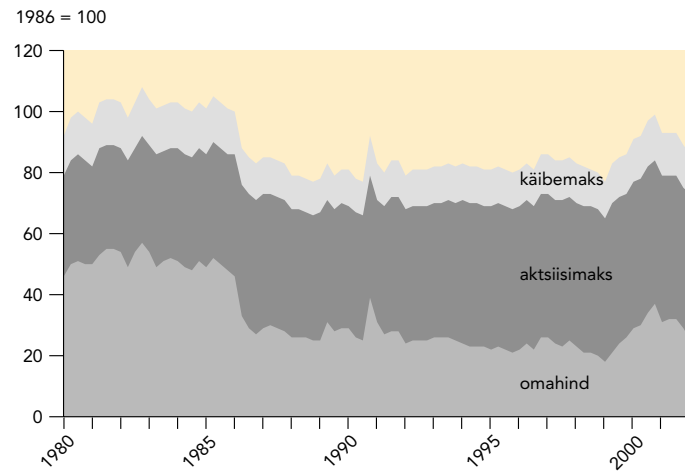
Inflatsiooni arvestades oli bensiini keskmine hind EL-i riikides 2002. aasta alguses madalam kui 1980-ndate aastate esimesel poolel. See trend ei soosi kütusesäästlikku autosõitu.

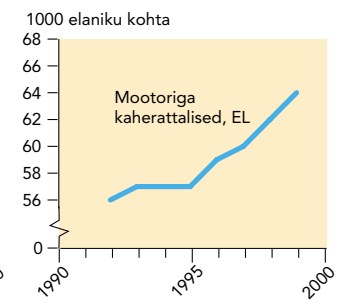
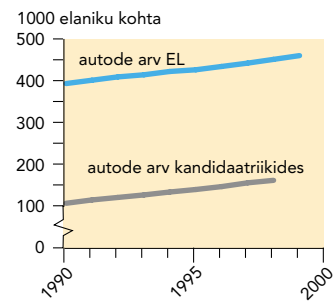
Mitmetes ELi liikmesriikides on 1995. aastast alates näha märke ökoloogilisest maksureformist (osa maksubaasi nihutamine tööjõult keskkonnale).

Põhiindikaatorid

Mootorikütuste reaalne keskmine hind Euroopa Liidus

Autode omanine

Käimasolevad poliitilised väljakutsed

60 % rahast, mis suunati 1994–1999. aasta programmi laevastiku toetamiseks, kasutati laevastiku ümberkorraldamiseks ja 40 % kaasajastamiseks. Selle toetuse tulemusel on laevastiku püügivõimsus kogu ELis üleüldiselt vähenenud. Mõnedes riikides on siiski moderniseerimise tagajärjel laevastiku koguvõimsus küll vähenenud, kuid tonnaaz on mõnevõrra suurenenud.

Tehnoloogia ja projekteerimise ning disaini jätkuv areng tähendab aga seda, et surve kalavarudele pole kahanenud. Praegune väljapüük pole enamasti jätkusuutlik lõheliste osas ja vaid kohati on jätkusuutlik lestlaste osas, mitmed süvamereliigid ilmutavad samuti ülepüügi tunnuseid. Peaaegu kõik tursa- ja heigivarud on katastroofiliselt vähenenud.

Faktid ja numbrid

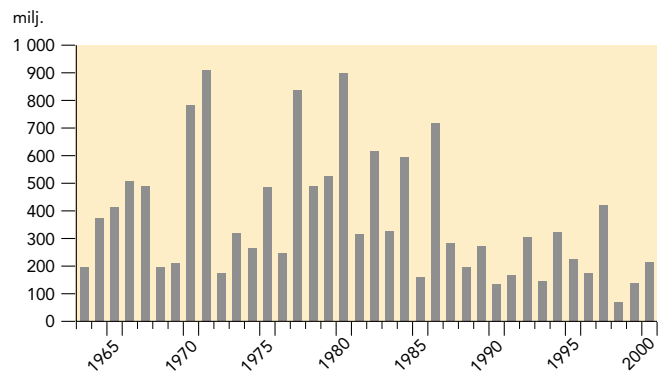
Kuigi EL-i kalalaevastik on vähenenud aastatel 1989–2000 nii aluste arvult (–10 %), tonnaazilt (–6 %) kui võimsuselt (–13 %), pole see kaasa toonud vastavat kalavarude seisundi paranemist. Suurem osa kommertspüügi seisukohalt olulistest kalavarudest Euroopa vetes on jätkusuutmatus seisundis.

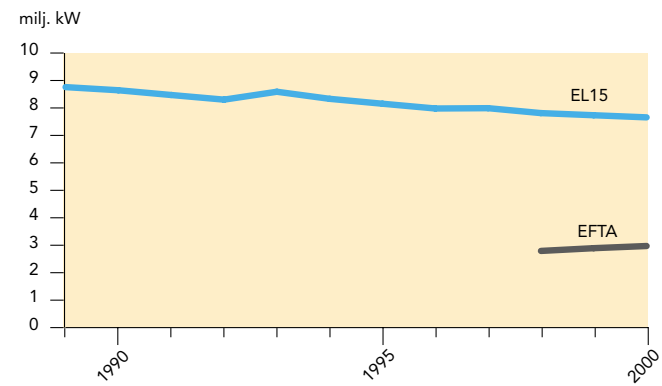
Põhjamere tursavarud on ülepüütud nii Põhjameres kui naabervetes. Arvestuslikult on püügiküpsed varud püsinud allpool kriitilist piiri juba viimased 17 aastat ja 2001. aastal saavutas see ajaloo madalaima taseme.

Põhiindikaatorid

Põhjamere tursa kudu biomass

Euroopa kalalaevastiku püügivõimsus

Käimasolevad poliitilised väljakutsed

Integratsioonipoliitikas jäetakse kodused majapidamised sageli piisava tähelepanuta. Kui tarbimise tase kasvab edaspidigi paralleelselt sissetulekute suurenemisega, muutub üha tähtsamaks tarbija nõustamine, et ta teeks teadvustatud valikuid. Ökomärgistamine ja teabe levitamine (näiteks energiasäästu toetavad kampaaniad) koguvad jõudu, kuid nende kasutamine on seni veel marginaalne.

Jätkusuutmatute tarbimismallidega võitlemise oluliseks vahendiks on EL-i välja pakutud integreeritud toote poliitika, mis võimaldab ökomärgistatud toodete puhul rakendada madalamat käibemaksumäära.

Faktid ja numbrid

Toodete arv, millele on omistatud ökomärgis EL-i lilleke, on väike ning seni on auhinnad keskendunud üksikutele tootegruppidele üksikutes liikmesriikides.

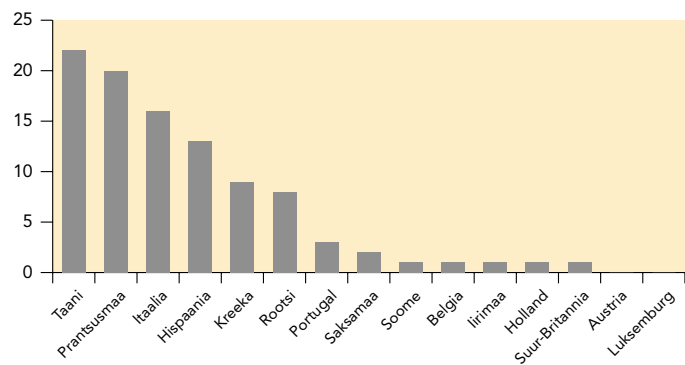
Põhja- ja Lääne-Euroopas puhastatakse suurem osa reoveest ja puhastuse tase paraneb pidevalt. Lõuna-Euroopas ja kandidaatriikides on vaid umbes pool elanikkonnast ühendatud reoveepuhastussüsteemi, kuid viimase 15 aasta jooksul on sealgi puhastuse tase paranenud.

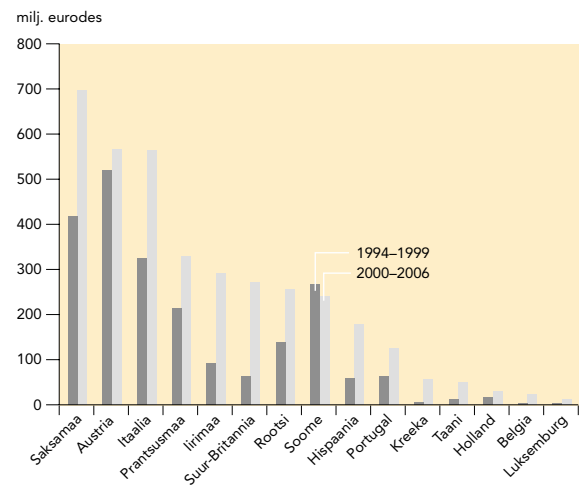
Olulist edu on saavutatud keskkonnamelementide juurutamisel ühtsesse põllumajanduspoliitikasse CAP. Jätkuvalt pakilised keskkonnaalased küsimused nõuavad edasist CAP-i reformi, tugevdamiseks farmerite majanduslikku motivatsiooni majandada maad keskkonda säästvalt.

Põhiindikaatorid

Ökomärgistus — EL-i lillekeste arv

Kulutused põllumajanduse keskkonnaprogrammidele

Euroopa Keskkonnaagentuur

Keskkonnavalased signaalid 2002 — Kokkuvõte

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike
Väljaannete Talitus

2002 — 27 lk. — 21 x 9,9 cm

ISBN 92-9167-458-3

Tellimus

Palun saatke mulle _____ eksemplari: *Environmental signals 2002*, EEA 2002, 148 lk.
ISBN 92-9167-469-9, kataloogi nr: TH-AG-02-001-EN-C. Hind Luxembourgis: 22 EUR

Palun täitke avaldus TRÜKITÄHTEDEGA ja saatke oma raamatukauplusele või EL-i kirjanduse
müügiesindajale: <http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Nimi: _____ Kuupäev: _____

Adress: _____

Telefon: _____ Allkiri: _____

Venta • Salg • Verkauf • Πωλησεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIE	<p>Jean De Lamoy Avenue du Roi 202/Koningsplein 202 B-1180 Brussels/Bruxsel Tel. (32-2) 538 43 08 Fax (32-2) 538 43 08 Email: jean-de-lamoy@infoord.be URL: http://www.jean-de-lamoy.be</p> <p>La Librairie européenne/ De Europese Boekhandel Rue de la Loi 24 A/Vestrierat 24 A B-1040 Brussels/Bruxsel Tel. (32-2) 735 08 50 Fax (32-2) 735 08 50 Email: mail@beurop.be URL: http://www.beurop.be</p> <p>Moniteur belge/Belgisch Staatsblad Rue de Louvain 40-42/Louvainseweg 40-42 B-1050 Brussels/Bruxsel Tel. (32-2) 552 22 11 Fax (32-2) 511 01 64 Email: eustates@fst.fgov.be</p>
DANMARK	<p>J. H. Schultz Information A/S Hestetvedvej 12 DK-2605 Brøndby Tel. (45) 43 63 19 00 Fax (45) 43 63 19 69 Email: schultz@schultz.dk URL: http://www.schultz.dk</p>
DEUTSCHLAND	<p>Bundesanzeiger Verlag GmbH Vertriebsleitung Am Alten Markt 192 D-50725 Köln Tel. (49-221) 97 66 89 79 Fax (49-221) 97 66 89 79 Email: Vertrieb@bundesanzeiger.de URL: http://www.bundesanzeiger.de</p>
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE	<p>G. C. Eleftheroudakis SA International Bookstore Papanastasiou 17 GR-10561 Athens Tel. (30-1) 325 84 99 Fax (30-1) 325 84 99 Email: elexbooks@netor.gr URL: http://www.netor.gr</p>
ESPAÑA	<p>Boletín Oficial del Estado Tirallegre 27 E-28014 Madrid Tel. (34) 915 38 21 11 (livros) Fax (34) 915 38 21 11 (livros) Fax (34) 915 38 21 11 (suscription) Fax (34) 915 38 21 11 (suscription) Email: clientes@com.boea.es URL: http://www.boea.es</p> <p>Mundi Prensa Libros, SA Castelló, 37 E-28001 Madrid Tel. (34) 91 52 37 00 Fax (34) 91 52 37 00 Email: libros@mundiprensa.es URL: http://www.mundiprensa.com</p>
FRANCE	<p>Journal officiel Service des publications des CE F-57277 Paris Cedex 15 Tel. (33) 140 58 77 31 Fax (33) 140 58 77 31 Email: publications@journal-officiel.gouv.fr URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr</p>
IRELAND	<p>Aian Hamms Bookshop 270 Lower Rathmines Road Dublin 6 Tel. (353) 1 498 72 98 Fax (353) 1 498 72 98 Email: aianhamms@iol.ie</p>
ITALIA	<p>Licosa Spa Via Duina di Calabria, 1/1 Casella postale 552 I-59025 Firenze Tel. (39) 055 64 12 57 Fax (39) 055 64 12 57 Email: licosa@licosa.com URL: http://www.licosa.com</p>
LUXEMBOURG	<p>Messagerie du livre SARL 5, rue Riffelen L-1410 Luxembourg Tel. (352) 48 06 61 Fax (352) 48 06 61 Email: mail@mdlivu URL: http://www.mdlivu</p>
NETERLAND	<p>SDU Servicecentrum Uitgevers Postbus 100/Poststraat 2 2500 EA Den Haag Tel. (31-70) 378 89 80 Fax (31-70) 378 89 80 Email: sdu@sdu.nl URL: http://www.sdu.nl</p>
PORTUGAL	<p>Distribuidora de Livros Bertrand Lda Grupo Bertrand SA Rua das Terras dos Vales, 4-A Alameda 69037 1200-009 Lisboa Tel. (351) 214 95 67 67 Fax (351) 214 95 02 55 Email: dlo@bpl.pt</p> <p>Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA Setor de Publicações Oficiais Rua da Escola Politécnica, 135 1200-008 Lisboa Tel. (351) 213 94 67 00 Fax (351) 213 94 67 50 URL: http://www.incm.pt</p>
SUOMI/FINLAND	<p>Akatemien Kirjakauppa Kirjakauppa Keskustie 1/Centriegatan 1 P.O. Box 128 FIN-00101 Helsinki/Helsinki F. Fax: (358-9) 121 44 35 Sähköposti: sps@akatemienvi.com URL: http://www.akatemienvi.com</p>
SVENIGE	<p>BTJ AB Taktorgsgatan 11-13 S-221 82 Lund Tel. (46-40) 30 30 00 Fax (46-46) 30 79 47 Epost: btje-pub@btj.se URL: http://www.btj.se</p>
UNITED KINGDOM	<p>The Stationery Office Ltd Customer Services PO Box 29 Northwick Road, LONDON NW4 4AL Tel. (44) 870 60 05-533 Email: book.orders@heso.co.uk URL: http://www.hesolibrary</p>
ISLAND	<p>Boekbúð Larusar Björnsdóttur Skólavörðslungu, 2 IS-101 Reykjavík Tel. (354) 552 55 60 Fax (354) 552 55 60 Email: bokabud@simnet.is</p>
SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA	<p>Euro info Center Schweiz c/o OSEC Business Network Switzerland Stampfenbühlstrasse 85 CH-4802 Zurich Tel. (41-1) 365 53 11 Fax (41-1) 365 54 11 URL: http://www.osec.ch</p>
BALGARIA	<p>Europress Euronedia Ltd 58, Blvd/Vesta Sofia 1000 Tel. (359-2) 980 37 66 Fax (359-2) 980 42 30 Email: libreria@euronedia.bg URL: http://www.euronedia.bg</p>
CYPRUS	<p>Cyprus Chamber of Commerce and Industry PO Box 21455 Nicosia Tel. (357-2) 98 97 52 Fax (357-2) 66 10 44 Email: chamber@cci.org.cy</p>
ESTI	<p>Easti Kaubandus-Tööstuskoda (Estonian Chamber of Commerce and Industry) Toom-Kooli 17 EE-10130 Tallinn Tel. (372) 646 02 45 Fax (372) 646 02 45 Email: emo@koda.ee URL: http://www.koda.ee</p>

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Hrvatska	Mediatele Ltd Pula Hvara 1 HR-10000 Zagreb Tel. (385-1) 481 94 11 Fax. (385-1) 481 94 11	Les éditions La Liberté Inc. 200, rue de la Liberté St-Jovite, Québec, Qc V1V 3V6 Tel. (1-418) 868 37 63 Fax. (1-400) 567 54 48 E-mail: liberte@resonance.ca
Magyarország	Euro Info Service Szt. István krt.12 H-1039 Budapest PO Box 1039 H-1197 Budapest Tel. (36-1) 349 20 53 Fax (36-1) 349 20 53 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu URL: http://www.euroinfo.hu	Renouf Publishing Co. Ltd 5369 Chemin Capreol Road Unit 1 Capreol, Ontario Tel. (1-613) 745 76 60 Fax. (1-613) 745 28 65 E-mail: info@renoufpublishing.com URL: http://www.renoufpublishing.com
Malta	Miller Distributors Ltd Malta International Airport Lugga LGA, 05 Tel. (356) 66 44 88 Tel. (356) 66 44 88 E-mail: gmfm@usa.net	EGYPT
Norge	Swets Blackwell AS Hans Nielsen Hauges gt. 39 Bols 4801 Nydalen N-4223 Oslo Tel. (47 22) 828 12 01 Fax (47 22) 828 12 01 E-mail: info@no.swetsblackwell.com URL: http://www.swetsblackwell.com/no	The Middle East Observer 41 Sherif Street Tel. (2-02) 382 69 19 Tel. (2-02) 393 87 32 Fax. (2-02) 393 87 32 URL: http://www.mesoobserver.com URL: http://www.mesoobserver.com
Polska	As Polonia Karkowe Przemysle 7 Skowronki 10 PL-00560 Warszawa Tel. (48 22) 828 12 01 Tel. (48 22) 828 12 01 E-mail: bookst119@aripolonia.com.pl	Malaysia SBIC Malaysia Suite 4102, Level 4/S Petroliam Development 8 Jalan Yap Kwan Seng 50450 Kuala Lumpur Tel. (603) 21 62 61 88 Fax. (603) 21 62 61 88 E-mail: ebic@tm.net.my
Romania	Euromedia Str.Dunarea Lupului nr. 65, sector 1 RO-70184 Bucuresti Tel. (40-1) 315 64 03 Tel. (40-1) 315 64 03 E-mail: euromedia@frankcity.com	Mexico Mundi Prensa México, SA de CV Rio Penuco, 141 Colonia Cuauhtemoc MX-06500 Mexico, DF Tel. (52-5) 514 67 99 Fax. (52-5) 514 67 99 E-mail: 1015452361@compuserve.com
Slovackia	Centrum VTI SR Nám. Sibacov 19 SK-81223 Bratislava Tel. (421-7) 54 41 83 84 Tel. (421-7) 54 41 83 84 E-mail: europ@gvvesnik.sk E-mail: europ@hbo.silk.sloba.sk URL: http://www.silk.sloba.sk	South Africa Eurochamber of Commerce in South Africa PO Box 781778 2146 Sandton Tel. (27-11) 884 39 52 Tel. (27-11) 884 39 52 E-mail: info@eurochamber.co.za
Slovenija	GV Založba Dunajska cesta 5 SI-1000 Ljubljana Tel. (386) 613 09 1805 Fax. (386) 613 09 1805 E-mail: europ@gvvesnik.si URL: http://www.gvzalozba.si	South Korea The European Union Chamber of Commerce in Korea 5th Fl. The Shilla Hotel 202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku Seoul 100, 392 Tel. (82-2) 22 55 5636 Fax. (82-2) 22 55 5636 E-mail: eucock@eucock.org URL: http://www.eucock.org
Türkiye	Dunya Inforu AS TUNANBASISSI 34440 TUNANBASISSI Tel. (90-212) 639 48 89 Fax. (90-212) 639 48 27 E-mail: silvula.info@dunya.com	Sri Lanka EBIC Sri Lanka Trans Asia Hotel 115 Sir Chittampalam Colombo 2 Tel. (94-1) 024 71 50 78 E-mail: ebic@srilank
United Kingdom	World Publications SA C/O World Publications Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax. (54-11) 48 15 81 56 URL: http://www.wpbolts.com.ar URL: http://www.wpbolts.com.ar	Taiwan Tycoon Information Inc PO Box 81-466 Tel. (886-2) 87 12 88 86 Tel. (886-2) 87 12 88 86 Fax. (886-2) 87 12 47 47 E-mail: euinfo@ts21.tinet.net
USA	Humer Publications PO Box 404 Abbotsford, Victoria 3867 Tel. (61-3) 54 15 52 61 Tel. (61-3) 54 15 52 61 E-mail: pdwales@ozemail.com.au	United States Of America Bernan Associates 4611 F Assembly Drive Lanham MD 20706-4391 Tel. (301) 565 34 50 (toll free fax) Fax. (1-800) 565 34 50 (toll free fax) E-mail: query@bernan.com URL: http://www.bernan.com
USA	BRESIL Rua Bitencourt da Silva, 12 C CEP 20445-900 Rio de Janeiro Tel. (55-21) 282 47 76 Fax. (55-21) 282 47 76 E-mail: livraria.campos@incm.com.br URL: http://www.incm.com.br	Other Countries ANDER LANDER OTHER COUNTRIES AUTRESPAYS
USA	World Publications SA C/O World Publications Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax. (54-11) 48 15 81 56 URL: http://www.wpbolts.com.ar URL: http://www.wpbolts.com.ar	Web/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix Official Publications of the European Communities 2 rue Mercier L-2885 Luxembourg Tel. (352) 29 24 27 55 Fax. (352) 29 24 27 55 E-mail: info@eur-ops@cec.eu.int URL: publications.eu.int